

Мантур-Чубата О. С.
кандидат економічних наук

Кушнір Д. М.
студент

Носань А. С.
студент

Хмельницький національний університет
м. Хмельницький, Україна

СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ ЕКОНОМІКОЮ У ПІСЛЯ ВОЄННИЙ ПЕРІОД

Після припинення бойових дій Україна зможе розпочати масштабну післявоєнну відбудову економіки, що повинна здійснюватися на основі Плану, розробленого українським Урядом та підтримуваного міжнародними договорами.

Основною передумовою для проведення післявоєнної відбудови економіки є отримання Україною надійних гарантій безпеки з неможливістю відновлення бойових дій на нашій території.

Очевидно, що стійке економічне зростання і розвиток можуть мати місце лише на міцному безпековому фундаменті. Безпека за своєю природою є суспільним благом, що має надаватися державою та міжнародним співтовариством.

За відсутності ж цього суспільного блага приватні інвестиції прямуватимуть до нуля, економічна діяльність гальмуватиметься, а безпекові витрати покладатимуться на бізнес, що збільшуватиме витратність економічної діяльності та підриватиме конкурентоспроможність бізнесу.

Основні принципи, на яких має базуватись план відновлення [3]:

1. Повний доступ до ринків ЄС та Великої сімки. Це допоможе виробникам інтегруватися у світові торгові ланцюги та наростити експорт. Велика Британія та країни Євросоюзу уже оголосили про скасування імпорتنих мит на українські товари. Уряд очікує на аналогічні дії з боку урядів США, Японії, Канади.

2. Отримання статусу кандидата, а потім повноправне членство в ЄС. 23 червня трапилася подія історичного масштабу – Європейська Рада своїм рішенням надала Україні статус кандидата на вступ до ЄС.

Таке рішення послало потужний сигнал українцям і всьому світу щодо солідарності європейської спільноти з Україною в її запеклій боротьбі з агресором за європейські цінності, незалежність і територіальну цілісність власної держави.

Після надання Україні статусу кандидата Євросоюз вже не розглядає Україну як "сіру" зону між цивілізованою частиною Європи та ординською тоталітарною державою, а демонструє свою готовність тісніше інтегрувати Україну в структури ЄС, допомогти країні відновитися після війни та досягти високих критеріїв членства в ЄС.

По суті, статус кандидата для України суттєво підвищує рівень відповідальності ЄС за процеси в політичній, економічній, соціальній і

гуманітарній сферах України, а також за досягнення Україною суттєвого поступу в цих сферах.

Єврокомісія в своєму Комюніке від 18 травня 2022 року вже заявила, що планує свою майбутню діяльність з післявоєнного відновлення України за такими 4-ма напрямками [2]:

- відбудова країни, особливо її інфраструктури, сфери охорони здоров'я, освіти, зруйнованого житла, а також формування її енергетичної та цифрової стійкості у відповідності з новітньою європейською політикою та стандартами;
- продовження модернізації держави та її інститутів для забезпечення якісного управління та поваги верховенства права, надання адміністративної підтримки та технічної допомоги, включаючи регіональний та місцевий рівень;
- впровадження регуляторного та структурного порядку денного з метою поглиблення економічної та соціальної інтеграції України та її людей з ЄС;
- підтримка відродження української економіки та суспільства через підвищення її економічної конкурентоспроможності, розширення зовнішньої торгівлі та стимулювання розвитку приватного сектору, а також забезпечення "зеленої" та цифрової трансформації економіки.

Відповідно до заяв Єврокомісії рамкові умови для внеску ЄС у відбудову України формуватимуть такі важливі компоненти [2]:

1. Фонд відбудови України ('Rebuild Ukraine' Facility) – новий фінансовий інструмент ЄС, створений для фінансування заходів із відбудови України та зближення української економіки з європейською;

2. Підключення України до вже діючих програм ЄС, серед них і змішане фінансування та гарантії під егідою інструментів Сусідства, Розвитку та Міжнародного співробітництва. Традиційно для європейських програм, зазначені фінансові механізми матимуть дієві запобіжники для цільового та ефективного використання коштів.

Ці реформи й фінансові інструменти у випадку їх успішної імплементації допоможуть глибше інтегрувати українську економіку в єдиний ринок ЄС, покращити бізнес-середовище в Україні, залучити необхідні прямі іноземні інвестиції та підтримати створення робочих місць в країні;

1. Побудова економіки на принципах дерегуляції та лібералізації. По більшості ліцензій та дозволів вже схвалений декларативний принцип для бізнесу.

2. Налагодження логістичних маршрутів в західному напрямку. Уряд працює над розширенням їх пропускної здатності. Вже є перші результати - між Україною та Польщею підписаний відповідний меморандум.

3. Перехід від експорту сировини до переробки в тих галузях, які дають найбільшу експортну виручку. В сільському господарстві та в металургії завдяки переробці можна буде досягнути її значного зростання.

4. Розвиток вітчизняного ВПК. Йдеться не лише про закупівлю зброї, але й виробництво, в тому числі за рахунок трансферу військових технологій. Це дозволить налагодити виробництво максимально швидко у великому асортименті - від стрілецької зброї до засобів протиповітряної оборони. При цьому military-tech буде драйвером розвитку для цивільних секторів економіки.

5. Самодостатність в енергетиці досягатиметься збільшенням видобування власного газу та розвитком атомної енергетики. За 3-5 років цілком реально отримати енергетичну самостійність.

6. Кліматична модернізація. Створення нових об'єктів в різних галузях промисловості повинно враховувати принципи «зеленої економіки».

7. Локалізація не менше 60 %. У відновленні України будуть задіяні українські компанії та виробники. Це дасть поштовх економіці, створить нові робочі місця, поживить підприємницьку активність.

Як свідчить досвід Балканських країн, секторна спрямованість міжнародної допомоги може виглядати таким чином [1]:

- екстрена допомога та реконструкція: продовольча допомога, тимчасове житло для внутрішньо-переміщених осіб, інші рятувальні заходи;
- соціальна інфраструктура та публічні послуги: освіта, охорона здоров'я, постачання і очищення води, державне управління і соціальні послуги;
- економічна інфраструктура: транспорт і логістика, зв'язок, енергетика, бізнес-послуги, фінансові послуги;
- виробничий сектор: промисловість, сільське і лісове господарство, будівництво, туризм, торгівельні заходи і регулювання;
- допомога товарами/ загальна програмна допомога;
- підтримка громадянського суспільства і неурядових організацій.

У Комітеті ВРУ з питань економічного розвитку цілковито підтримують як розробку зазначеного плану, так і принципи, які складають його основу. Як наголошують у Комітеті, розвиток переробної промисловості, експорт товарів з високим рівнем доданої вартості, а не сировинної продукції, а також зростання рівня локалізації завжди були серед пріоритетів нашої законотворчої діяльності.

Література:

1. Богдан Т. Відбудова економіки: напрямки, важелі, інститути. *Економічна правда*. 2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/04/25/686208/>
2. Богдан Т. Статус кандидата на вступ до ЄС: економічні та фінансові переваги. *Економічна правда*. 2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/06/28/688638/index.amp>
3. Післявоєнна відбудова України: у Раді презентували план. *Юридична газета online*. URL: <https://jur-gazeta.com/golovna/pislyavoenna-vidbudova-ukrayini-u-radi-prezentuvali-plan.html>
4. Шанс на краще життя: яким може бути план відбудови України. *Економічна правда*. 2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/04/11/685537/>